

SENDİKA YÖNETİMLERİNDE DEĞİŞİM

Aydınlık Dergisi, 7 Ekim 2007

Yıldırım Koç

29-30 Eylül 2007 günleri TÜRK-İŞ'e bağlı Türk Harb-İş ve Liman-İş Sendikalarının genel kurulları yapıldı. Bu iki sendikanın yönetiminde de önemli değişiklikler oldu. TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların yönetimleri gözden geçirildiğinde, TÜRK-İŞ'in 33 sendikasıdan 16'sının genel başkanlarının son dört yıl içinde değişmiş olduğu görülüyor. Bir arkadaşla konuştuğumuzda bu değişimden söz ettim. "Değişime karşı mısın?" dedi. Değişime karşı değilim, ancak bu kapsamlı değişimin nedenlerinin tartışılması gerektiğini düşünüyorum. Sendika üyesi durumundan memnunsa, yönetimi kolay kolay değiştirmez. Değişiklik, memnuniyetsizliğin ifadesidir. HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye KAMU-SEN ve MEMUR-SEN'deki değişikliklerin de incelenmesi gerektiği kanısındayım. Sendikaların yönetimlerinde kapsamlı değişiklikler çok sık olmaz. Bu nedenle, bu konu önemli.

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihinde böyle bir süreci 1989 Bahar Eylemleri sonrasında yaşadık. 1991 yılında yayınlanan bir kitabımda bu konuda yaptığım araştırmanın sonuçlarını vermiştim. O tarihlerde TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların 711 şubesinin 338'inde (yüzde 48) şube başkanları 1987 ile 1990 yılları arasında değişmişti. TÜRK-İŞ'e bağlı sendika sayısı 32 idi. 1987-1990 döneminde bu sendikaların 15'inin genel başkanları değiştirildi. Bu sendikaların genel merkez yönetim kurulu üyelerinin toplam sayısı 196 idi. Bunların da 97'si (yüzde 49) değişti (Bkz. Y.Koç, İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketinin Güncel Sorunları, Atıl Yay., İstanbul, 1991, s.124-128). Sendikalardaki bu değişim, TÜRK-İŞ'in 1992 yılı sonunda yapılan genel kurulunda TÜRK-İŞ yönetimine de yansımış, yeni bir ekip göreve getirilmişti.

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalardaki bu önemli değişimin gerisinde Bahar Eylemleri dalgası yatıyordu. Türkiye'de 1980 yılında kabul edilen 24 Ocak İstikrar Programı ve bu programın uygulanmasını sağlayan 12 Eylül darbesinin ardından önemli kayıplar yaşanmıştı. Bu kayıpların bir bölümünün geri alınabilmesi, 1989 Bahar Eylemleri dalgasıyla başlayan bir dizi mücadeleyle olanaklı kılınmıştı. Bahar Eylemleri dalgasında belirleyici olan TÜRK-İŞ ve sendika yönetimleri değil, büyük sıkıntı yaşayan tabandı ve bazı şube yöneticileriydi. Sorunların çözümü mücadeleden geçiyordu. **Sendikacılığın sorunlarının çözümü için gerekli olan yeni program kendiliğinden oluştu ve uygulandı.** Mücadele edildi. Sonuç alındı. Bu süreçte yanlış yapanlar yönetimden uzaklaştırıldı.

Şimdi çok farklı bir durum söz konusu.

İşçi sınıfının 1980 yılından itibaren karşı karşıya kaldığı saldırı, Türkiye'ye yönelik kapsamlı bir emperyalist saldırının parçası değildi. Amaç, işçi hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak, Türkiye'ye yeni uluslararası işbölümü çerçevesinde bir görev yüklemektir. Bu saldırı, meşru ve demokratik kitle eylemleriyle geri püskürtüldü. Çözüm kolaydı; kolayca bulundu ve uygulandı.

1991 yılından beri farklı koşullarda yaşıyoruz. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi 1991 yılından beri sürekli hak kayıpları yaşıyor, sürekli zayıflıyor. Bu zayıflama, Türkiye'nin hızla işçileşmesine ve yoksullaşmasına karşın gerçekleşiyor. Önümüzdeki dönem yeni ve daha büyük tehlike ve tehditler de bizleri bekliyor.

Sendikacılık hareketi, 1991 yılından beri giderek yoğunlaşarak süren saldırı karşısında etkili bir karşı program örgütleyemedi. Bu yeni programın formüle edilmesi, tabandaki üyeyi aşıyor. Tabandaki üyenin, dağın arkasını görerek stratejiler geliştirmesini beklemek hayalciliktir. Bunu yapacak olan, siyasi perspektifi olan, deneyimli sendikacılarıdır. Ancak bugüne kadar böyle bir programın tartışıldığını da ben duymadım.

Sendika yönetimlerinde günümüzde yaşanan büyük değişimin arkasında bir huzursuzluk ve hoşnutsuzluk yatıyor; ancak ortada bir alternatif program yok. 1989 Bahar Eylemleri dalgası, yeni bir programdı ve kendisini yönetimlere yansıtmıştı. Şimdi ise sendikalardaki değişim, yeni bir programın yansıması olarak değil, eski programlara duyulan tepkinin sonucu olarak ortaya çıkıyor. Bu konunun tartışılmasında ve işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin ve vatanın sorunlarını çözecek bir programın formüle edilerek uygulanmasında büyük yarar ve zorunluluk var.